

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ КОНЦЕПЦІЇ ЛОГІСТИКИ

Гапчак Тарас Григорович

Вінницький національний аграрний університет

В статті аналізуються сучасні тенденції, які відбуваються в логістиці. Систематизуються та досліджуються основні фундаментальні концепції логістики.

Ключові слова: *концепція, логістична система (ЛС), логістичні технології, інформаційно-програмні модулі.*

Вступ. Термін «концепція» означає спосіб розуміння, трактування об'єкта дослідження, основну точку зору з даного питання. Також - провідний задум, методологічні принципи, постулатну основу в науково-дослідній розробці [1].

Використовуючи це визначення, логістичну концепцію для організацій бізнесу можна трактувати як парадигму (керівну ідею), як платформу підтримки бізнесу та інструментарій оптимізації ресурсів підприємства при управлінні основними і супутніми потоками.

Виникнення і розвиток логістичних концепцій тісно пов'язане з еволюцією бізнесу в промислово розвинених країнах.

Фундаментальними концепціями в логістиці є:

- Інформаційна;
- Маркетингова;
- Інтегральна.

Останні дослідження стосовно сучасних тенденцій, які відбуваються в логістиці, доводять зростаючий інтерес, насамперед практиків, до вивчення світового досвіду логістичного управління та розробки практичного інструментарію вирішення конкретних логістичних завдань. Зокрема, про це свідчать розробки відомих зарубіжних вчених, а саме праці Г.Пфоля, Д.Ламберта, М.Христофора, Дж.Ландлеу, Дж.Лалонде, а також вітчизняних

фахівців, зокрема, Крикавського Є., Сергєєва В., Ніколайчука В., Чухрай Н. та інших вчених.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є аналіз інформаційної, маркетингової та інтегральної концепцій логістики, а також встановлення місця та ролі інформаційних технологій в розвитку сучасної логістики.

Результати дослідження. Інформаційна концепція логістики з'явилася в кінці 1960-х років і тісно пов'язана з розвитком інформаційно-комп'ютерних технологій. Основна ідея цієї концепції полягає в тому, щоб сформулювати загальну проблему управління матеріальним потоком деякого бізнес-об'єкта (підприємства в цілому або окремої функціональної області: забезпечення, виробництва, продажу) і одночасно синтезувати інформаційно-комп'ютерне забезпечення вирішення проблеми [2].

Теоретичною основою інформаційної концепції є системний підхід, який застосовується як для моделювання самих об'єктів, так і для синтезу систем інформаційно-комп'ютерної підтримки. Основні стратегічні рішення полягають в тому, щоб автоматизувати тривіальні завдання і використовувати інформаційно-комп'ютерну підтримку для вирішення більш складних оптимізаційних логістичних завдань. При цьому оптимізація всього процесу управління матеріальним потоком, як правило, не є метою в середині даної концепції.

Практичними прикладами використання інформаційної концепції логістики є широко розповсюджені системи / підсистеми та інформаційно-програмні модулі MRP I, MRP II, DRP, OPT, QR, CR і т.п., що застосовуються при автоматизації внутріфірмового планування і управління запасами і закупівлями. У цих модулях вирішуються і конкретні завдання оптимізації, наприклад визначення оптимальної партії поставки (замовлення) або рівнів запасів продукції, оптимізації виробничих потужностей і роботи підйомно-транспортного устаткування та ін. У той же час ЛС, спочатку побудовані виключно на принципах інформаційно-технологічної концепції, не мали необхідної гнучкості та інтегрованості, які потрібні на сучасному етапі

розвитку ринкової економіки, наприклад, для регулювання відносин виробників з постачальниками і кінцевими споживачами продукції.

З початку 1980-х років і до теперішнього часу при побудові корпоративних ЛС часто застосовується маркетингова концепція.

Маркетингова концепція логістики акцентує увагу менеджменту компанії на організації логістичного процесу в області розподілу (дистрибуції) для посилення позицій підприємства в конкурентній боротьбі. Така ЛС повинна підтримувати стратегію конкуренції підприємства на ринку за рахунок прийняття оптимальних рішень в розподілі, прогнозуванні попиту на продукцію, інтеграції логістичних операцій і функцій фізичного розподілу, певної перебудови управління логістикою в компанії.

В останні роки на Заході укорінилася і активно поширюється нова логістична концепція, яку більшість дослідників називають інтегральною або концепцією інтегрованої логістики. Ця концепція по суті розвиває маркетингову, враховуючи нові умови бізнесу на сучасному етапі:

1. Нове розуміння механізмів ринку і логістики як стратегічний елемент в конкурентних можливостях підприємства.

2. Перспективи інтеграції між логістичними партнерами, нові організаційні (структурні) відносини.

3. Нові технологічні можливості, зокрема, в області гнучких виробництв та інформаційно-комп'ютерних технологій, контролю та управління в усіх сферах виробництва і розподілу продукції.

Концепція інтегрованої логістики полягає в розгляді логістики в якості якогось синтетичного інструменту менеджменту, інтегрованого матеріальним потоком для досягнення цілей бізнесу. Дана концепція відображає нове розуміння бізнесу, де окремі підприємства, організації, системи розглядаються як центри логістичної активності, прямо або побічно пов'язані в єдиний інтегральний процес управління основними і супутніми потоками для найбільш повного і якісного задоволення попиту відповідно з їхніми специфічними потребами і цілями бізнесу [3].

У процесі еволюції логістики в бізнесі виникли й отримали інтенсивний розвиток такі логістичні концепції / технології, як:

- RP - Requirements / resource planning (планування потреб / ресурсів);
- JIT-Just-in-time (точно в строк);
- LP - Lean Production («худе» виробництво).

Серед інших логістичних концепцій, більшість яких появилось в останній час, можна вказати наступні:

- Supply chain management - SCM-«Управління ланцюгом (ланцюгами) поставок»);
- Time-based logistics - «Логістика в реальному масштабі часу»;
- Value added logistics - «Логістика доданої вартості»;
- E-logistics - «Електронна логістика»;
- Virtual logistics - «Віртуальна логістика».

Коротко зупинимося на концепціях Time-based logistics і Value added logistics. Щоб бути конкурентоспроможною на ринку, підприємству необхідна гнучкість і динамічність, тобто швидка адаптація до мінливих умов ринкового середовища і попиту на продукцію. Таким чином, важливе значення набуває фактор часу. Концепція Time-based logistics спрямована на оптимізацію всіх фаз життєвого циклу виробу в часі: науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок, поставок сировини і матеріалів, виробництва, обробки замовлення та доставки готової продукції споживачам, виконання після продажного сервісу і т.д. Для скорочення тривалості повного логістичного циклу передбачена інтеграція з логістичними посередниками в системах дистрибуції.

Логістика в її сучасному вигляді немислима без інформаційних технологій. Важко уявити собі формування і організацію роботи ЛС без інтенсивного обміну інформацією в реальному часі, без швидкої реакції на потреби ринку. Сьогодні практично неможливо забезпечити конкурентну якість товарів і послуг без інформаційних систем і програмних комплексів для аналізу, планування й підтримки прийняття комерційних рішень в ЛС. Сучасні інформаційні технології відкрили епоху конкуренції в режимі реального часу,

створили можливість підвищення оперативності і точності виконання логістичних операцій і функцій.

Логістичні менеджери можуть тепер отримувати більш точну та оперативну інформацію про продажі, а значить, можуть приймати адекватні рішення з управління логістичними функціями. Своєчасна і повна інформація підвищує точність або зовсім позбавляє від необхідності робити прогнози (ці прогнози стають набагато більш точними), а також від необхідності підтримувати в логістичних ланцюгах і каналах значні страхові запаси.

З цих позицій ЛС повинна будуватися на основі сучасних інформаційних систем і технологій: MRPII / ERP / CSRP / APS; новітніх технологій управління і моделювання логістичних бізнес-процесів: CALS і CASE; інтернет-рішень, мобільного і електронного бізнесу; електронного документообігу та EDI-технологій; WAP-протоколів безпроводного зв'язку; систем сканування штрих-кодів і автоматичної ідентифікації вантажів; супутникових систем зв'язку та навігації, що дозволяють відслідковувати товарно-транспортні потоки в реальному масштабі часу. Застосування концепції «Логістика в реальному масштабі часу» дозволить прискорити виконання логістичних операцій, зменшити потребу у фінансових ресурсах.

Концепція Value added logistics - «Логістика доданої вартості» - заснована на досить простій ідеї: будь-яка логістична операція додає вартість продукту або послуги. Однак додавання вартості ще не означає додавання цінності (корисності) з позицій споживача. Концепція Value added logistics визначає логістичний сервіс як процес створення істотних вигод, що містять додану вартість, у логістичному ланцюзі найбільш ефективним, з точки зору споживача, способом. Головне - визначити (специфікувати) потреби клієнта в логістичних послугах і включити в логістичний процес тільки ті операції / функції, які дійсно виконуються з мінімальними витратами ресурсів [4].

Очевидне прагнення логістичних посередників підприємства (наприклад, в системах дистрибуції, організації продажів, передпродажного і після продажного сервісу) отримати якомога більший прибуток може істотно

збільшити загальні витрати та ціну продукції, в тому числі за рахунок зростання витрат на обслуговування кінцевого споживача. Тому необхідні логістичний моніторинг витрат в ланцюзі повної вартості і першочергова увага до тих логістичним функцій, які не підтримуються самим підприємством, для контролю ситуації на ринку та виконання стратегічних завдань.

Висновки. Активні інтеграційні процеси, які відбуваються у вітчизняній економіці та загострення конкуренції на товарних ринках обумовлюють необхідність застосування ефективних концепцій логістики, а також використання сучасних логістичних технологій до розв'язування важливих економічних завдань. У цьому зв'язку українські підприємства вимушені звертатись до світового досвіду сучасної логістики, вивчаючи та використовуючи її останні досягнення.

Література

1. Бауэрсокс Д.Дж., Клосс Д.Дж. Логистика. Интегрированная цепь поставок. М.: ЗАО «ОЛИМП-БИЗНЕС», 2001. – 640с.
2. Корпоративная логистика. 300 ответов на вопросы профессионалов Под общ. и научн. ред. проф. В.И. Сергеева. — М.: ИНФРА-М, 2005. - 976 с.
3. Семененко А.И. Логистика. Словарь и библиография: Справочное пособие. СПб.: Изд. ГУЭФ, 1999. – 15с.
4. Сергеев В.И. Логистика в бизнесе. М. ИНФРА-М, 2000. – 608с.

Summary

Fundamental of logistics / Gapchak T.G.

The article examines the current trends taking place in logistics. Systematized and studied the basic fundamentals of logistics.

Keywords: concept, logistic system (LS), logistics technology, information and software modules.